

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Viktora Kučery a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobkyně: **Odborová organizace Sluníčko**, se sídlem Tovární 1072/14, 571 01 Moravská Třebová, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, 110 00 Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2019, č. j. 9 A 46/2019 - 15,

t a k t o :

- I. Řízení o kasační stížnosti **se zastavuje**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Nejvyšší správní soud ve shora uvedené věci obdržel dne 8. 7. 2019 kasační stížnost žalobkyně (stěžovatelky) proti usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 21. 6. 2019, č. j. 9 A 46/2019 - 15. Tímto usnesením městský soud zastavil řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 5. 2018, č. j. 10.01-000599/18-002, kterým žalovaná neurčila stěžovatelce advokáta podle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Současně s podáním kasační stížnosti stěžovatelka nepředložila soudu plnou moc udělenou advokátovi pro zastupování v řízení o kasační stížnosti a neuhradila soudní poplatek za kasační stížnost. Nejvyšší správní soud ji proto výrokem I. usnesení ze dne 16. 7. 2019, č. j. 5 As 237/2019 - 8, vyzval, aby ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení předložila plnou moc udělenou advokátovi nebo ve stejné lhůtě prokázala, že její zaměstnanec nebo člen, který za ni jedná, má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie, a výrokem II. téhož usnesení vyzval, aby zaplatila soudní poplatek ve výši 5000 Kč.

[3] Uvedené usnesení Nejvyššího správního soudu bylo stěžovatelce doručeno dne 5. 8. 2019. Nejvyšší správní soud ze spisu zjistil, že stěžovatelka ve lhůtě stanovené uvedeným usnesením, jež uplynula dne 20. 8. 2019, nepředložila plnou moc a poplatek za kasační stížnost neuhradila.

[4] Nejvyšší správní soud k otázce poplatkové povinnosti uvádí, že povinností zaplatit soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS. V tomto usnesení posuzoval právě otázku, zda v případě, kdy krajský soud zastaví řízení o správní žalobě pro nezaplacení soudního poplatku a žalobce toto rozhodnutí napadne kasační stížností,

je stěžovatel povinen za kasační stížnost poplatek uhradit. Důvodem byla dřívější nejednotná soudní praxe. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že *„dotazuje-li se tedy první senát, zda lze považovat skutečnost, že stěžovatel napadá kasační stížností usnesení krajského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, samu o sobě za důvod k tomu, aby Nejvyšší správní soud nepožadoval po stěžovateli zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti, pak odpověď zní, že nikoliv.“* Podstatné pro posouzení této otázky je, zda původní řízení o správní žalobě podléhalo poplatkové povinnosti či nikoliv. I v nyní projednávané věci je proto nezbytné posoudit, zda původní řízení před městským soudem podléhalo poplatkové povinnosti.

[5] Právní předpisy rozeznávají osvobození od soudních poplatků věcné, osobní a individuální. Pokud jde o osvobození věcné, jedná se zejm. o případy vymezené v § 11 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), tedy případy typově vymezené předmětem řízení [ve vztahu ke správnímu soudnictví viz zejm. písm. b), i), j)]. Osvobození osobní se vztahuje na osoby vymezené obecně, nebo pro určitá řízení [viz § 11 odst. 2 zákona o soudních poplatcích, ve vztahu ke správnímu soudnictví viz zejm. písm. a), b), i), n)]. Individuální osvobození od soudních poplatků pak umožňuje zohlednit konkrétní situaci účastníka řízení tak, aby mu v opodstatněném případě nebylo upřeno právo na přístup k soudu.

[6] Pokud jde o nyní projednávanou věc, stěžovatelka podala k městskému soudu žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 5. 2018, č. j. 10.01-000599/18-002, kterým žalovaná nevyhověla žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby. Nejedná se tedy o takové řízení, na které by se vztahovalo věcné osvobození od soudních poplatků podle § 11 odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

[7] Stěžovatelka však ve sdělení ze dne 10. 8. 2019 namítala, že brojí proti procesnímu rozhodnutí městského soudu, a tudíž má být od povinnosti hradit soudní poplatek osvobozena. Touto otázkou se Nejvyšší správní soud zabýval ve výše uvedeném usnesení rozšířeného senátu (publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS) a konstatoval, že poplatkové povinnosti, potažmo povinnosti povinného zastoupení nepodléhá řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutím krajského soudu o procesních návrzích, které učinil stěžovatel v průběhu řízení o žalobě. O takové rozhodnutí se ovšem v daném případě nejedná. Předmětem přezkumu je totiž rozhodnutí krajského soudu, kterým se řízení o žalobě končí, a u kterého není sám o sobě dán důvod k tomu, aby Nejvyšší správní soud nepožadoval po stěžovateli splnění poplatkové povinnosti, resp. povinnosti povinného zastoupení.

[8] Stěžovatelka dále v kasační stížnosti namítala, že je odborovou organizací ve smyslu § 11 odst. 2 písm. t) zákona o soudních poplatcích, tudíž by se na ni mělo vztahovat osvobození osobní, neboť je osobou, u níž zákon takové osvobození předpokládá. Měla být tedy od povinnosti hradit soudní poplatek osvobozena jak v řízení před městským soudem, tak v řízení o kasační stížnosti.

[9] Právní povahou stěžovatelky se Nejvyšší správní soud zabýval již dříve v usnesení ze dne 29. 3. 2018, č. j. 9 As 79/2018 - 16, ve kterém uvedl, že ze stanov založených do sbírky listin spolkového rejstříku jednoznačně vyplývá, že *„předmětem a cílem stěžovatelky má být obrana zájmů jejích členů v soudním řízení, a to formou zastupování v soudních sporech či poradenstvím při výběru jiných zástupců. Z ničeho ale nevyplyvá, že by se stěžovatelka účastnila nebo plánovala účastnit jakéhokoli jednání se zaměstnavatelem, které je pojmovým znakem odborové organizace a důvodem, pro který se v ní zaměstnanci sdružují. Dále není z ničeho zřejmé, že by se jednalo o sdružení osob, které spojuje zaměstnání u konkrétního zaměstnavatele a snaha o společné hájení s tím souvisejících zájmů. Odborová organizace sice může zastupovat své členy v soudních řízeních podle § 26 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, což je výjimkou z pravidla, že zástupce účastníka řízení musí být fyzická osoba (§ 24 odst.*

pokračování

1, věta první, téhož zákona). Tato možnost je však odvozena od postavení odborové organizace, která sdružuje zaměstnance za účelem zlepšení jejich postavení při sociálním dialogu se zaměstnavatelem. V žádném případě nelze připustit, aby došlo k vytvoření spolku osob, které se formálně označí za odborovou organizaci, aniž by směřovaly k realizaci jejího hlavního účelu, a pouze zastupovaly fyzické osoby v soudním řízení. Takový postup by byl obcházením obecného zájmu zastoupení účastníka řízení právníčkou osobou a vedl by k nepřipustné aplikaci speciálních pravidel, která se zastupování účastníka odborovou organizací týkají.“

[10] Přestože stanovy stěžovatelky obsahují obecná tvrzení, že je oprávněna jednat v pracovněprávních vztazích, nelze z ničeho dovodit, jaké zaměstnance má sdružovat, či zájmy má jakožto odborová organizace hájit, ani to, že by se měla jakkoliv angažovat v sociálním dialogu. Jak již bylo uvedeno výše, nelze připustit, aby určitá skupina osob označující se za odborovou organizaci, která si jako předmět své činnosti zvolí „kontrolu činnosti státní správy, zejména rezortu Ministerstva spravedlnosti ČR“ (jak uvádí stěžovatelka ve svých stanovách ze dne 30. 7. 2017), požívala benefit spočívající v osobním osvobození od soudních poplatků, neboť jejím pravým účelem není ochrana hospodářských a sociálních zájmů zaměstnanců, které sdružuje.

[11] Pokud jde o osvobození individuální, stěžovatelka Nejvyšší správní soud o osvobození nepožádala, přestože byla současně s výzvou k zaplacení soudního poplatku v usnesení ze dne 16. 7. 2019, č. j. 5 As 237/2019 - 8, poučena o tom, že tak může učinit.

[12] Současně s výzvou k uhrazení soudního poplatku byla stěžovatelka vyzvána také k tomu, aby ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení předložila Nejvyššímu správnímu soudu plnou moc udělenou advokátovi nebo ve stejné lhůtě prokázala, že její zaměstnanec nebo člen, který za ni jedná, má vysokoškolské právníké vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Ani tuto podmínku stěžovatelka nesplnila. Nejvyšší správní soud však pro úplnost dodává, že nepostupoval podle § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), ale v režimu § 47 písm. c) za použití § 120 téhož zákona, neboť postup spočívající v zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku má přednost před jinými procesními postupy (viz např. usnesení zdejšího soudu ze dne 23. 8. 2017, č. j. 3 As 129/2017 - 35).

[13] Nad rámec uvedeného Nejvyšší správní soud konstatuje, že dne 20. 8. 2019 obdržel přípis stěžovatelky ze dne 15. 8. 2019, ve kterém žádala o opravu zjevných nesprávností v usneseních městského soudu č. j. 9 A 45/2019 - 16 a č. j. 9 A 46/2019 - 15; stěžovatelka spatřovala závěry soudu o tom, že není odborovou organizací, za tvrzení zjevně nesprávné. K tomu je potřeba připomenout, že § 54 odst. 4 ve spojení s § 55 odst. 5 s. ř. s., neumožňuje, aby Nejvyšší správní soud opravil zjevné nesprávnosti rozhodnutí jiného soudu. Tato možnost je dána pouze soudu, o jehož rozhodnutí se jedná, tj. městskému soudu. V této souvislosti však Nejvyšší správní soud dodává, že k otázce zjevných nesprávností se vyjádřil v rozsudku ze dne 21. 2. 2007, č. j. 4 Ans 3/2006 - 123, publ. pod č. 1177/2007 Sb. NSS takto: „[Z]a zjevnou nesprávnost tak může být považována pouze chyba, ke které došlo zjevným a okamžitým selháním v duševní či mechanické činnosti osoby, za jejíž účasti bylo rozhodnutí vyhlášeno či vyhotoveno, a která je každému zřejmá. Zřejmost takové nesprávnosti vyplývá především z porovnání výroku rozhodnutí s jeho odůvodněním, případně i z jiných souvislostí.“ Z usnesení městského soudu, které stěžovatelka napadla kasační stížností, je přitom zřejmé, že se o zjevnou nesprávnost ve smyslu § 54 odst. 4 s. ř. s. nejedná. Právní forma stěžovatelky – tedy to, zda je či není odborovou organizací, bylo v řízení před městským soudem podstatnou otázkou, jejíž posouzení vedlo k závěru, že u stěžovatelky nejsou naplněny předpoklady pro osobní osvobození od soudních poplatků, což také vyplývá z odůvodnění napadeného usnesení.

[14] S ohledem na vše výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že mu nezbylo než řízení o kasační stížnosti podle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. zastavit.

[15] Jelikož bylo řízení o kasační stížnosti zastaveno, nemá podle § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. žádný z účastníků řízení právo na náhradu jeho nákladů.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 29. srpna 2019

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu